Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale ave.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4695.

LETO—YEAR XVII. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 22. januarja (Jan. 22), 1924. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 18.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

AMERIŠKE LADJE ZDROBILE DE LA HUERTOVO 'BLOKADO'.

Ameriška vlada odredila, da se kapitani ameriških ladij ne zmenijo za povelja vstašev. Osem bojnih ladij na potu v v mehiške vode. Vstaši zahtevajo denar od oljnih magnatov.

Tampico, Mehika, 21. jan. — Ameriške trgovske ladje, katerim so sledile druge inozemske ladje, so včeraj zdrobile "blokado" tampiškega pristanišča, katero je bil odredil Adolfo de la Huerta, vodja mehiške vstaje. Ameriški oljni parnik "Danedalke" je prvi preplul ustje reke Panuco, kjer so vstaške topničarke na straži. Kapitani ameriških parnikov so prejeli po brezžičnem brzojavu navodilo iz Washingtona, da naj kar plovejo v tampiško pristanišče in izlože ter naložé tovor. Poveljnikt vstaških topničark niso delali nobenih ovir, obvestili pa so kapitane, da parniki ne smejo ostati v luki dalj ko 24 ur. Takoj na to pa so kapitani prejeli iz Washingtona drugo navodilo, da naj ostanejo v luki do nadaljnega obvestila in naj prezro odredbe mehiških vstašev. Radi tega je nastalo med vstaši veliko razburjenje.

New Orleans, La. — Iz Tampica je prišla vest, da so Huertovi vstaši zapretili ameriški Mexican Petroleum kompaniji, da uničijo refinerije, tanke in vse druge naprave, ako družba ne plača vstaški "vladi" v Vera Cruzu $400,000.

Washington, D. C. — Ameriška vlada je odredila, da mora osem bojnih ladij takoj odriniti v mehiške vode. Križarka "Omaha" in sedem rušilcev, ki so bili v coni Panamskega prekopa, je na potu v Vera Cruz.

Istočasno je križarka "Richmond" odplula izpred Vera Cruza proti Tampico, glavnemu oljnemu pristanišču Mehike, z navodili, da ščiti trgovske ladje, če bo treba. Bojne ladje imajo nalogo streljati na vstaše, ako bodo kaj ovirati trgovske parnike.

Več ko 1500 mehiških zveznih vojakov se danes pelje po ameriških tleh preko Arizone, Nove Mehike in Texasa na drugi konec Mehike z dovoljenjem ameriške vlade in governerjev omenjenih držav. Texanski governor je na pritisk administracije končno tudi dovolil.

Mexico City, Mehika, 21. jan.— Uradno poročilo se glasi, da so zvezne čete reokupirale San Marcos na vzhodni fronti. Vstaši so osvojili Villa Hermoso, glavno mesto države Tabasco. Glavne zvezne armade še vedno manevrirajo za ugodne pozicije na zapadni in vzhodni fronti.

Mehiška vlada je dobila informacije, da so vstaši dobili nekaj orožja in streliva iz Evrope. Parnik, naložen s tem materijalom, je zadnji teden prispel v Vera Cruz. Eno poročilo pravi, da je orožje prišlo iz Nemčije, drugo pa, da je iz Francije.

"DOVOLJ BO DENARJA", PRAVI SCHWAB.

Pariz, 21. jan. — Charles M. Schwab, ameriški jeklarski magnat, ki se tu mudi po uradnih opravkih, je dejal, da leto 1924 bo značilo višek ameriške prosperitete v vsakem oziru. "Vsakdo v Ameriki bo naredil dovolj denarja v tem letu", je rekel Schwab.

KONVENCIJA RUDARJEV.

Indianapolis, Ind. — V torek 22. t. m. se otvori tukaj konvencija rudarske unije United Mine Workers of America. Odsek za resolucije ima pred seboj več ko 600 resolucij.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo oblačno in nekoliko mrzlo. Južno-zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 5 nad ničlo, najnižja 13 pod ničlo. Solnce izide ob 7:12, zaide ob 4:51.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Zvezna vlada je poslala osem bojnih ladij v mehiške vode in odredila svobodno kretanje trgovskih parnikov v mehiških pristaniščih.

Obregonove čete so se prepeljale po ameriškem teritoriju iz Sonore v Juarez.

Mellonova davčna reživija ima trujevo pot v kongresu.

Davek na slehernega Američana je znašal $68.37 v letu 1922.

Pastorjeva ljubavna afera v Oak Parku pri Chicagu.

Inozemstvo.

Pašič, Ninčič in kralj Aleksander posetijo Rim. Pogodba med Italijo in Jugoslavijo bo podpisana v petek.

Stavka paralizirala železnice v Angliji.

Vseruski sovjetski kongres otvorjen v Moskvi.

Mehiški vstaši zanikajo poročila, da je bil Carillo ustreljen.

LJUBAVNA AFERA DUHOVNA.

Duhoven je v svojem govoru v cerkvi toliko vplival na zbrane cerkvenjake, da so mu dali zaupnico.

MLADI DUHOVEN JE POLJUBLJAL LELANDOVO ŽENO.

Chicago, Ill. — Dve važni stvari sta prišle na dan v zadevi, v kateri gre za vprašanje, ali je duhoven Case zapleten v razporočno tožbo, ki jo je naperil Albert R. Leland proti svoji ženi, ali ne.

V nedeljo je priredila cerkvena občina, v kateri župnikuje zapeljivi duhoven, veliko demonstracijo, ki je hotel pokazati z njo, da zaupa svojemu župniku.

Drugi zelo važen dogodek je to, da so objavljeni vsi podrobni dokazi, na podlagi katerih je sodnik Foell odločil, da je Leland upravičen do razporoke. Tisti dokazi uključujejo prepis izjave in dobesedno predložitev priznanj in izpovedb, ki jih je napisala Lelandovka.

Duhoven se je držal zravnan, ko je prihajal v cerkev. In ravno tako ponosno je odhajal iz nje. Župljani so mu izrekli zaupnico, ker je tako vplival nanje, da so morali to storiti.

Ko je Leland kot priča povedal, da se je oženil pred devetnajstimi leti, je pripovedoval nadalje:

"V meni se je pričel zbujati sum, ko je bila stranka, ki jo obtožujem (duhoven Case) v bolnišnici na bolniški postelji. Tri dni zaporedoma je moja žena hodila tjakaj k njemu. Ves tisti čas je jokala, in jaz sem si prizadeval dognati, kaj jo dela tako žalostno.

"Dne 3. novembra me je prosila, naj mu nesem njeno pismece. Dejala mi je, da se tisto pisanje tiče cerkve in par manjših opravkov v njej. Prosila je duhovna, naj ji le s par besedami sporoči, da je vse dobro. Omedlela pa je skoro, ko sem ji povedal, da ni-

(Dalje na 3. strani.)

Čikaške vesti.

— V sosednjem Cicero se je organiziral nekak slovenski politični klub pod vodstvom mr. Ant. Prešerna. Rojaki, ki so bili povabljeni na tozadevni sestanek, so bili pod vtiskom, da je to neodvisen klub, čez nekaj dni so pa dobili dopisnice z obvestilom, da so člani redne demokratske organizacije. Nekateri rojaki se radi tega hudujejo in pravijo, da je bil klub enostavno "deliran" demokratom. Okrog 50 rojakov je bilo zraven.

— Br. Math J. Turk, gl. tajnik S. N. P. J., je bil v nedeljo zvečer prijetno presenečen po večji družbi njegovih prijateljev, ki so ga obiskali z namenom, da mu čestitajo k njegovemu tridesetemu rojstnemu dnevu. Razume se, da je čestitkom sledila prijazna zabava, ki je trajala do polnoči.

MELLONOVI DAVČNI REVIZIJI SE OBETA TRNJEVA POT.

Predsednik Coolidge si z vsemi svojimi močmi prizadeva dopovedati poslanski zbornici, da je Mellonov načrt izvrsten.

ADMINISTRACIJA BO PRITISKALA NA NAČELNIKA FINANČNEGA ODDELKA.

Washington, D. C. — Administracija si bo ta teden z vsem svojim vplivom prizadevala dopovedati republikanskim članom hišnega finančnega odseka, da je najbolje, če sprejmo 25-odstotni dodatni davek, kakor to priporoča finančni tajnik Mellon.

Stališče naše administracije je to, da bi morali republikanski člani finančnega odseka stati za Mellonovim načrtom brez bistvenih izpremememb neoziraje se na dejstvo, da ne more načrt postati postava, če ne bodo dobili tisti, ki zagovarjajo višje davke na čezmerne dohodke, kakih koncesij. Nekateri trde, da morajo republikanski člani odobriti glavne točke v Mellonovem načrtu, sicer se bo dalo prav lahko tolmačiti, da so republikanci zavrgli administracijski načrt.

Administracija je v hudih škripcih. Na eni strani je uverjena, da bo za Mellonov davčni načrt zelo trnjeva pot, na drugi pa je strahu, da jih bo v slučaju, če bi dovolila le eno koncesijo, treba več in več. Ali potem bi bila naposled predlagana davčna revizija dokraja predrugačena in tako predelana, da bi ne bila prav nič podobna prvotnemu osnutku.

Kakor poročajo, bo predsednik Coolidge še ta teden pokliical k sebi nekaj republikanskih članov hišnega finančnega odseka ter jim prigovarjal, naj ne delajo nikakih kompromisov v odseku.

Administracijske sile bodo posebno vzele na muho poslanca Greena, ki je načelnik hišnega finančnega odseka. Ali čeprav je le-ta precej miren in konservativen človek pa naklonjen administraciji, se vendar ne da reči, da je pripravljen sprejeti Mellonovo nakano brez izpremememb in popravkov.

On je bil edini izmed treh republikanskih referentov, ki se je zavzemal za petdesetodstotni dodatni davek, kakor je določen po sedanji davčni postavi. Druga dva, in sicer poslanca Fordney, ki je bil tedaj odsekov načelnik, in pa sedanji večinski voditelj Longworth sta bila za 32-odstotni davek, kakor je bil določen v davčni predlogi, ki jo je tedaj sprejela poslanska zbornica.

Mr. Green je ogrevaje se za 50-odstotni dodatni davek, kakor ga je določal senatni amendment, podpiral stališče poljedelske skupine v poslanski zbornici. Čeprav pa ni Green doslej še javno povedal svojega stališča o tem vprašanju, je vendarle toliko znano o njem, da se protivi sprejetju 25-odstotnega dodatnega davka.

On se ogreva za znižanje s 50 odstotkov in meni, da bo treba skleniti kompromis, če hoče administracija, da bo sprejeta predloga. Po njegovem mnenju ni visoki dodatni davek ovíral trgovskega razvoja, kakor to trdi finančni tajnik.

Če se bo dalo pridobiti Greena za davčno znižanje na 25 odstotkov, potem bo hišni finančni odsek poročal o davčni predlogi v obliki, kakor si jo želi finančni tajnik Mellon. Če pa vztraja načelnik na svojem stališču glede na višje davke, potem je kompromis v odseku čisto gotova stvar.

Skoro polovica petnajstih republikanskih članov v odseku za pota in sredstva je za znižanje dodatnega davka na 25 odstotkov. Ostali bi razen Greena in Frears, ki se upira sploh kakemu ponovnemu znižanju, utegnili glasovati za predlogo z 25-odstotnim dodatnim davkom, ker pač tako želi administracija.

V odseku je enajst demokratov. Če glasujeta Green in Frear proti 25-odstotnemu dodatnemu davku, potem bi bilo 26 članov finančnega odseka razdeljenih v razmerju 16 proti 16.

Če bo poročal odsek davčno predlogo v kompromisni obliki, potem bo najbrž dodatni davek določen na 32 odstotkov.

Ta mera je všeč mnogim glede na dejstvo, da jo je določala tudi predloga, ki jo je bila sprejela poslanska zbornica l. 1921. Poslanec Green bo najbrž pripravljen glasovati za davčno znižanje na 32 odstotkov.

Če določi odsekova predloga dodatni davek na 32 odstotkov, potem bodo demokratje skoro gotovo predložili manjšinsko poročilo, v katerem bodo zagovarjali 40 ali 44 odstotkov.

"V KATASTROFO"

Berlin. — (Fed. Press.) — Zveza delodajalcev v Nemčiji je dala sledeči zanimiv nasvet svojim članom, odkar je bila valuta ničvrednih papirnatih mark zamenjana z valuto zlate veljave "Mezde, kjerkoli se izplačujejo v zlati veljavi, morajo iti dol pod predvojno višino. Ako bodemo mezde merili po cenah živil, pridemo v katastrofo."

STAVKA PARALIZIRALA ANGLIJO.

Večina vlakov počiva. Delavski voditelji, ki vsak trenotek prevzamejo vlado, so zdaj na delu, da čimprej končajo stavko.

London, 21. jan. — J. H. Thomas, vodja Narodne unije železničarjev, je izjavil danes popoldne da je stavka nasprotne unije železničarjev popolen flasko.

London, 21. jan. — Večina vlakov je prenehala voziti o polnoči, ko so zastavkali lokomotivni strojevodji in kurjači. Okrog 60,000 železničarjev je stopilo v stavko. Organizacija, katere člani so stavkarji, je odklonila zaključek državnega mezdnega odbora, ki določa, da se železničarjem zniža mezda od dva do pet dolarjev v tednu. Druga organizacija, katere vodja je J. H. Thomas, je sprejela zaključek.

Pasažirski vlaki so precej paralizirani. Danes še vozi nekaj predmestnih vlakov v Londonu. Dvajset odstotkov železničarjev, ki so člani Thomasove unije, je ostalo na delu; ti bodo vozili večjidel tovorne vlake, ki dovažajo živila in kurivo, da ljudje ne bodo trpeli lakote in mraza.

Delavski voditelji — Henderson, Thomas, Margareta Bonfield in drugi — se zdaj trudijo, da pride čimprej do poravnanja spora. Baldwinova vlada ima pasti nocoj ,toda toliko časa, dokler se ne organizira delavska vlada, je stara vlada odgovorna za red.

John Bromley, vodja stavkujočih železničarjev, je naznanil, da je devet desetin vlakov prenehalo voziti v nekaj minutah popolnoči.

V enem letu nabrani davek $7,433,081,000.

Washington, D. C. — Povprečno je prišlo l. 1922. na vsakega moškega, žensko in otroka v Združenih državah v davkih, ki so jih nabrale zvezna, državne, okrajne in mestne vlade in vse druge civilne divizije, pooblaščene pobirati davke, po $68.37. Vsi davki, nabrani v omenjenem letu, so znašali $7,433,081,000, kakor poroča pisarna za ljudsko štetje.

Davki, ki jih je nabrala zvezna vlada v fiskalnem letu, pričenšemu s 1. julijem 1922, so znašali $3,204,133,000 — skoro petkrat več kakor l. 1912. V le-tem letu je prišlo na vsakega človeka v Združenih državah po $29.47.

BORAH ZASLIŠAVA NASPROTNIKE RUSIJE.

Washington, D. C. — Senatni odsek, ki preiskuje zadevo priznanja ruske sovjetske vlade, je v pondeljek začel z zaslišavanjem. Senator Borah, ki vodi preiskavo, je pozval k zaslišanju uradnike državnega in justičnega departmenta.

Jugoslovanski kralj pojde v Rim!

Aleksander bo gost italijanskega kralja v svrho da se obnovi staro prijateljstvo med Italijani in Srbi. Pašič in Ninčič ponesesta v Rim Mussolinijevo pogodbo, katera bo podpisana v petek. Fašisti so za ta dan aranžirali velike slavnosti, da proslavijo zmago glede Reke. Slovenci in Hrvatje nasprotujejo pogodbi.

Rim, 21. jan. — Reška pogodba, ki je obenem mirovna pogodba med Italijo in Jugoslavijo, bo podpisana v petek 25. januarja v Rimu. Petletni spor med Italijo in Jugoslavijo radi Reke in drugih teritorijev je s tem končan. Vprašanje Reke je končno rešeno. Rešila sta ga Mussolini in Pašič.

Nikola Pašič, jugoslovanski ministrski predsednik, pride v spremstvu Ninčiča, ministra za zunanje zadeve, v Rim in prinese seboj mirovno pogodbo, katero je bil predložil Mussolini. Upati je, da bodo vse podrobnosti hitro izravnane, nakar bo pogodba podpisana z velikimi slovesnostmi. Vrhovni svet fašistične stranke je za ta dan — ko se podpiše pogodba — aranžiral sijajne manifestacije, ki proslavijo zmago Italije, katera je končno dobila Reko.

Kakor poročajo uradni krogi, italijansko-jugoslovanska pogodni navadna capa papirja ali mrzki dokument, kot je versalska pogodba, pač pa prava pogodba miru in prijateljstva z Jugoslavijo. V znak tega prijateljstva se naznanja, da pridete kralj in kraljica Jugoslavije v Rim kot gosta italijanskega kralja.

Rimski listi ponosno poudarjajo, da sploh ni bilo med Italijani in Srbi nikoli nobenega sovraštva, dokler ni prišel spor radi Reke, a zdaj, ko je ta spor končan, se obnovi staro prijateljstvo. Dokaz temu bo pompozni sprejem jugoslovanskega kralja Aleksandra v Rimu.

Rim, 21. jan. — Edino ultranacionalisti v Italiji in Jugoslaviji nasprotujejo pogodbi glede Reke, ki bo podpisana v nekaj dneh. Italijanski nacionalisti protestirajo, ker je Mussolini pustil Dalmacijo Jugoslaviji; oni hočejo, da Italija anektira ves vzhodni breg Jadranskega morja od Reke do Črne gore.

V Jugoslaviji pa nasprotujejo Slovenci in Hrvatje, ki ne marajo, da bi toliko njihovih rojakov žilvelo pod Italijo.

ZADNJI DAN DEBATE V ANGLEŠKI ZBORNICI.

Vlada ima biti strmoglavljena z večino 70 glasov.

London, 21. jan. — Danes se zaključi debata o kraljevi adresi v angleški zborniei. Baldwin, Lloyd George in MacDonald so na govorniški listi. Glasovanje o MacDonaldovem predlogu, da se adresa amendira in izreče nezaupnica vladi, pride pozno zvečer. Kakor je razvideti, bo predlog sprejet z večino okrog 70 glasov.

Italija podpiše pakt z Rusijo v dveh tednih.

Rim, 21. jan. — Pričakuje se, da bo trgovinska pogodba z Rusijo podpisana v dveh tednih. Italija prizna sovjetsko vlado in dobi precejšnje koncesije. Polovico uvoza iz Rusije bodo Italijani plačali v materijalu. Italijanske ladje dobe posebne privilegije v Črnem morju in italijanski kapitalisti dobe bogate oljne in premogovne koncesije v Kavkaziji in Doneeu.

Francija predloži Ameriki račun za "šolo".

Pariz, 21. jan. — V francoskih uradnih krogih se govori, da Francija odračuna od svojega vojnega dolga Združenim državam večjo vsoto za razne tajnosti, ki jih je dala Ameriki za časa vojne. Francozi so naučili Amerikane, kako se rabijo veliki topovi, in ta "dober nauk" naj Amerika plača.

VSERUSKI SOVJETSKI KONGRES OTVORJEN.

Mladini v komunistični stranki so ostali v manjšini.

Moskva, 21. jan. — Vseruski kongres sovjetov je bil otvorjen včeraj. Pri volitvah predsednika je Lenin dobil največ glasov, za njim pa Kamenev, Zinovljev, Stalin in Buharin. Trockij je bil sedmi, čeprav so delegatje burno aplavdirali, ko je bilo omenjeno njegovo ime.

Opozicija v komunistični stranki, takozvani mladini, je doživela poraz na konveneiji stranke. Sprejeta je bila resolucija, ki izreka ukor nad Trockijem in drugimi voditelji mladinov. Kakor je pokazalo glasovanje, so mladini (ekstremni komunisti) kontrolirani komaj eno tretjino delegatov.

Fantastične vesti, ki se razširjajo po Evropi in Ameriki, da je Trockij podal ostavko in da je bil celo aretiran, so izmišljene.

Carillo še živi?

Mehiški vstaši pravijo, da vseruski governer ni bil ustreljen.

Mexico City, Mehika. — Feder. Press). — "Excelsior", katoliški in reakcionarni organ, piše da vest o eksekuciji socialističnega governerja Filipa Carilla v Yucatanu, še ni potrjena iz vstaških virov in radi tega da se lahko še vedno rezervira kot dvomljiva. List opozarja, da časopisi, ki prihajajo iz Vera Cruza in drugih vstaških krajev, poročajo, da je Carillo pobegnil iz ječe v Meridi in se skriva nekje v Yucatanu. Ravno tako taje vstaši, da je bil Heron Proal, komunistični vodja v Vera Cruzu, ustreljen. Mehiška vlada je bila uradno informirana, da so se eksekucije izvršile kot je bilo poročano.

SKEBJE RANILI STAVKARJA.

New Orleans, La. — (Federated Press.) — Jos. Manning, stavkujoči električar, je bil napaden od skebov, katere je mirno nagovoril, naj ne jemljejo kruha unijskim delavcem. Skebje so planili nanj z noži in ga zabodli osemkrat v glavo in prsi, nakar so pobegnili. Policija — kot po navadi — "ne more najti" krivcev.

Krupi kupujejo tovarne v Španiji.

Barcelona, Španija, 21. jan. — Nemška tvrdka Krupp je kupila tukajšnje velike pomole in tovarne Maquinistra Terrestrey Maritima. Kruppi nameravajo producirati v Španiji stvari, katerih izdelovanje je po versalski pogodbi prepovedano v Nemčiji.

Venizelos bo glasoval za republiko.

Atene, 21. jan. — Listi poročajo, da je nova grška vlada sklenila priporočiti ljudstvu, naj glasuje za republiko na dan plebiscita, ki se vrši v marcu. Venizelos je opustil nevtralno stališče in izjavil, da bo glasoval za republiko.

Ruska misija na potu v Kanado.

Berlin, 21. jan. — Ruska sovjetska misija, katero vodi Jasikov, se je ustavila v Berlinu za par dni in danes je odpotovala proti Londonu. Misija potuje v Kanado, kjer se bodo vršila pogajanja za obnovitev trgovine. Kanada bo služila misiji tudi kot opazovalna točka za Združene države in Daljni vzhod.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STAVKA BRITSKIH STROJEVODIJ.

Na Angleškem, Škotskem in Valeškem so zastavkali železniški kurjači in strojevodje. Stavka je izbruhnila, ko ima odstopiti Baldwinova vlada in delavska stranka prevzeti vladne posle.

Kdor ni slep, lahko opazi, da so železniški kapitalisti nalašč tako manevrirali, da je stavka železniških strojevodij in kurjačev izbruhnila ob času, ko imajo delavci prevzeti vladne posle.

Britski kapitalisti računijo pač, da bodo železniški strojevodje in kurjači poraženi in da bo morala delavska vlada na eden ali drug način nastopiti proti stavkarjem in pomagati do njih poraza. Britska delavska stranka je postala sila, s katero morajo zdaj računiti stranke, ki podpirajo kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije. Ako se ničesar ne podvzame proti naraščanju delavske stranke, tedaj ta stranka lahko postane že v nekaj letih taka politična moč, da se obdrži trajno v sedlu. Kaj takega se pa mora preprečiti po principu vseh ljudi, ki vidijo v kapitalističnem gospodarskem sistemu najboljši gospodarski sistem.

Že to je sumljivo, da stavkajo le strojevodje in kurjači. Mezda ni bila le znižana kurjačem in strojevodjem, ampak znižana je bila vsem železničarjem. Drugi železničarji so sprejeli mezdno znižanje, kurjači in strojevodje so ga odklonili in na podlagi te odklonitve tudi zastavkali. To pokazuje, da strokovna organizacija britskih železničarjev ni popolna in da vsaka železničarska kategorija odloči zase pri mezdnem vprašanju, kakšno taktiko zavzame za izboljšanje razmer. In tako se je dogodilo, da bodo kurjači in strojevodje stavkali, drugi železničarji bodo pa delali.

Tisti, ki poznajo položaj v Veliki Britaniji, menijo, da bi ne bilo prišlo nikdar do stavke kurjačev in železničarjev, ako bi bila strokovna organizacija britskih železničarjev moderna. Kajti, če bi se železničarji odločili za stavko, tedaj bi bila ta stavka splošna. In že naznanilo splošne železničarske stavke bi tako vplivalo na britske železniške kapitaliste, da bi ne prišlo do stavke. Ravnotako bi ne prišlo do stavke železniških strojevodij in kurjačev v moderni strokovni organizaciji, ako vse druge železniške kategorije odglasujejo proti stavki, za stavko so pa samo kurjači in strojevodje. Zakaj? Zato ker bi strojevodje in kurjači ostali v manjšini pri splošnem glasovanju in pri glasovanju v centralnem odboru. Taktika bi bila popolnoma druga, kot jo vidimo zdaj, ko so britski železničarji organizirani po kategorijah in ne kot železničarji.

Stara forma delavske strokovne organizacije ne slabi le moči delavcev, ampak daje privatnim bizniškim interesom moč, da tako organizacijo izrabijo za oslabitev politične moči delavstva.

Zdaj se ne more še reči, kako bo stavka strojevodij in kurjačev v Britaniji končala. Lahko konča z zmago za štrajkujoče strojevodje in kurjače. Ako se to zgodi, tedaj bo dokazano, da se je delavska stranka pri presojanju položaja pokazala zelo preudarno in previdno in da ni izvršila najmanjše napake, ki bi se dala razlagati po zagovornikih kapitalizma nji v škodo. Če pa stavka konča s porazom za kurjače in strojevodje, tedaj bodo zagovorniki sedanjega načina blagovne produkcije in distribucije izrabili vsako najmanjšo priliko, da polože krivdo poraza kurjačev in strojevodij pred prag delavske stranke. Voditelji delavske stranke se bodo morali izredno potruditi, da izbrišejo učinek takega obrekovanja delavske stranke, katerega hočejo povzročiti prijatelji britskega kapitalizma.

Britski kapitalisti se ne boje toliko delavske strokovne organizacije, kot se boje politične organizacije britskega delavstva. Zato so se zedinili na zahtevo, da se mora ugled britske delavske stranke uničiniti za vsako ceno in britskemu delavstvu natveziti, da je za delavstvo vseeno, ako je politična moč v rokah zagovornikov kapitalizma, ki ne pozna za delavstvo nobenih koncesij, ali če je v rokah politično organiziranega delavstva.

Stavka britskih kurjačev in strojevodij je britskim kapitalistom došla kot dobro sredstvo, s katerim mislijo doseči svoj namen.

Delavstvo po vsem svetu naj pazi na dogodke, ki se odigravajo v Veliki Britaniji in jih naj pazno študira. Le iz paznega študiranja teh dohodkov se delavstvo lahko nekaj nauči.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Breezy, Hill. — Nisem še čitala dopisa od mr. Simona Udoveha v Prosveti, čeprav jo že skoraj čitam od njenega rojstva. Najbrž ga je moja solata privedla do tega, vse prej kot potovanje in marela. Pravi, da je njegovo seme boljše kot moje. To je že lahko, za kar ga ne zavidam. Pri tem pa ne ve, da rožica na suhem ne more rasti in če je ne zaliva, se mu posuši. Tudi informacij ne potrebujem o sajenju solate, saj tisti, ki ima vodnjak pri stanovanju že lahko pomaga, da mu solata uspeva. Zato pa naj bo hvaležen onemu, ki je napeljal vodo na njegov vrt.

Podaja se nazaj v Kansas, v rodovitno deželo, kjer po pravici povedano, je obilo solnčnih rož, ki baš sedaj prav lepo cveto po oknih. Pa naj nikar ne pozabi obljube in ko pride nazaj, naj se oglasi. Z veseljem bomo sprejeli starega znanca, zlasti moj mož Tone ga rad vidi in postregla mu bova z vsem najboljšim, zlasti s kranjskimi klobasa, ki jih je baš sedaj v Kansasu dovolj. Nikakor pa ne bova poslužila s tistim okrepčilom, ki ga prepoveduje 18. amendment, kajti gorje tistemu, ki se po njem ne ravna.

Da pa rojaka s tem pisanjem ne razžalim, mu priznam, da je Kansas res rodovitna dežela, ki bi se lahko kosala z marsikatero drugo, če bi imela dovolj dežja, ki gá potrebuje žejna kansaška zemlja. Žal je tega premalo skozi poletje, včasih ga ni celo po tri, štiri in tudi pet mesecev skupaj. Mr. Udoveh, ali ni res tako?

Spominja se dve leti nazaj, ko smo stavkali proti industrijalnemu sodišču, pri čemur pa ne omenja, če je tudi on vztrajal s nami celih 11 mesecev in če se ni strinjal z Allenovim zakonom ter se tudi ni maral pridružiti samostojnim delavcem in operatorjem, ki so bili ponoreni na svojo odprto delavnico.

Večkrat sem že slišala, da moramo vse za dobro vzeti. To pa govorijo le tisti, ki so bili v zvezi z eno ali drugo partijo. Ni moj namen znova se vmešavati v to zadevo, saj človeka že obide groza pred tem kot pred kako epidemijo, če pomislili, kaj vse se je počenjalo v zadnjih dveh stavkah v Kansasu. Pa vse je dobro zapisano in spravljeno, še bolj kot 14 Wilsonovih točk. In kar je zapisano, ne bo več zbrisano.

Pa ker se oglašajo taki, ki jim niso bile znane razmere v Kansasu, sem se odločila, pisati o tem, ker mi je vse znano. Ves čas sem bila tu. Res so bili naprednjaki, ki so se upali kaj takega početi v trdno unijski državi. Prvo naprednjaki, potem nazadnjaki; čimvečji 'socialist', večji sitnež. Imeli smo domače rojake, domače nazadnjake. Za vzgled naj služi vsem kansaškim skazam dogodek, ki se je odigral v Auburnu, Ill. Tako bi morali postopati po vseh naselbinah, kamor so prišli prostovoljci iz Kansasa, ki so kršili pravila U. M. W. of A. in S. N. P. J. Postajala so jim tu tla prevroča in selili so se na vse štiri vetrove. Nekaj jih je zaneslo v Illinois, v Ohio in druge države, v nadeji, da si bodo drugod postavili ognjišče. Pa so se zmotili.

Rojaki naj bodo previdni med prihodnjo stavko in opazujejo naj te ljudi, kaj bodo počeli, če ne pridejo nazaj v Kansas na prejšnja mesta. Rojak, ki zagovarja onega iz Kansasa piše, da je oni iz Kansasa član U. M. W. in S. N. P. J., kateri organizaciji sta razmere preiskali in da nobena teh organizacij ne drži stavkokazov v svojih vrstah. To odgovarja resnici, ali rojak Pogačnik ne ve, kaki izgovori so bili in okoliščine, kar vemo samo tisti, ki smo bili tu. Vsak je imel izgovor. Prvemu je trgovec z živili odrekel kredit, pa ker ga poznam že 18 let, vem da ni resnica, kot tudi vem, da je med vso stavko kadil cigare, ki mu jih je najbrž dal superintendent družbe, kateremu je bil zvesti sluga. Pa to ni vse, delal je in pri tem še svoja mladoletna sina učil štrene mešat in drugim odjedat kruh. — Drugi je imel izgovor, da ni kopal premoga za kompanijo, temveč za bolnišnico in šole (katere poleti premoga ne rabijo). — Tretji je šel delat radi državljanstva, kar pa je le izgovor, ker še danes ni državljan. Poznam ga že deset let. — Četrti ni kopal premoga, temveč je opravljal drugo delo za kompanijo, katera pa je le imela dobiček od njega. Poznam ga 17 let. — Petega je premotil shod v Franklinu. Zakaj ni premotil drugih? — Šestega je prisilil trebušček, kar tudi ni res. Njega poznam že 17 let. — Nerad je sedmi jemal denar iz banke, ker je boljše, da denar počaka po njegovi smrti otrok, kar je res boljše. — Osmemu je bila žena bos, pa se je je zbal in šel delat. — Deveti je rajši odstopil od društva S. N. P. J., samo da je smel stavkokaziti. — Deseti pa je bil pobalin. Ta ga je še najbolj pihnil. Rekel je, naj se pazijo, kako ravnajo žnjim, ker je on v Ameriki rojen, drugi pa niso. To je pa res, ker še vem, kdaj in kje je bil rojen.

Tako bi jih lahko omenjala naprej, pa bi bilo preveč, ker bilo bi 4000 različnih izgovorov. Naprednjaki v Kansasu še vsi čakajo prilike prihodnje spomladi. Smelo lahko rečem, da ni bilo vse tako kot so se opravičevali, lakomnost je silila večino. Kot se je pozneje čulo, pa je bilo par še posebno naprednih še bolj proti koncu stavke, da so celo šli naravnost v Topeko, Kans., do bivšega governorja Allena pa je bil vseeno res toliko 'smart', da jih ni uslišal, za kar mu gre še posebna čast. Kako, da niso priredili procesije v delavnih oblekah do Topeke in hodili po golih kolenih krog Allenove palače. Morda bi mu bili omehčali srce.

Po Kansasu je bilo zadnjo stavko res precej prepreženo s pajčevino, a prišel je vihar in pretrgal vezi. Zmagala je večina 7000 nad 4000. Plačali so vsak $10 za U. M. W. of A. in usoda je bila zapečatena. Čez nekaj časa so pa še tisto zahtevali nazaj, kar vendar niso dobili. Tako so zadostili zahtevam in postali zvesti člani U. M. W. morda do prihodnje spomladi.

Zadnja stavka res ni izgledala generalna, kot pravi dopisnik, če jo more tako imenovati. Zlasti tu v Kansasu ne, kjer so že skoraj v vsaki krtovi luknji kopali premog. Koder je človek šel po cesti je že videl prevažanje premoga. Truk za trukom je šel, voz za vozom in tudi železnica je prevažala.

Tudi jaz sem prečitala pravila U. M. W. in S. N. P. J., pa nisem našla, da bi katera teh organizacij priporočala delo, ko je stavka, kakor oni dopisnik piše, da ni našel, da bi priporočala nasilstvo. Rojak, mislim, da ni dobro poučen o tem, kako se imenuje delo med stavko.

Lahko bi napisala še kolone ali knjigo, pa je bilo že večkrat o tem povedano, kako je bilo. Ostalo mi bo, kakor mislim marsikomu, v trajnem spominu. Bilo je vse preobčutljivo za nas, da bi človek mogel pozabiti. Približno leto in pol je že, kar smo neheli stavkati v Kansasu, pa še se ni zacelila rana, že se zarezuje druga. S tem niso škodovali le sebi in nam, temveč tudi svojim in našim otrokom, katerih posledice bodo morali prenašati še nedolžni otroci, za kar jih bodo kleli, kot se opaža že danes.

Vsaka šola nekaj stane, tako nas je stala tudi ta. Marsikaj smo se naučili med zadnjo rudarsko stavko, da bomo vedeli v prihodnji, ki nam preti čez par mesecev in je skoraj neizogibna. Srečni med srečnimi pa se moremo šteti, da je pogorel Allen in njegovo sodišče. Za governorja imamo moža na mestu, ki bo delal za blagor poštenega delavca, ne pa v zaščito stavkokaza. — **Frances Sinkovec.**

Od nekod. — V času živimo, ko pride skoro pri vsakem pogovoru za vrsto 'isti', in človek mora biti še precej šolan ali pa mora imeti veliko izkušenj, če hoče razumeti vse te 'iste', kakor so socialisti, komunisti, separatisti in bogvekoliko še drugih 'istov'. Navaden delavec, ki je recimo, šele pokukal v svet, in ki še nima izkušenj v borbi za vsakdanji kruh, si predstavlja stvar čisto drugače kot pa oni, ki mu je borba za obstanek upognila hrbet in urezala skrbipolne črte v obraz.

Delavec, ki živi od svojih mladih dni vedno v pomanjkanju, ali oni, ki mu je usoda dala boljši kos kruha, se bosta težko razumela, kakor tudi onadva, katerih eden vedno čita delavske časopisje, drugi pa gleda le za karte ali podobno razvedrilo. Veliko prerekanja je tudi med delavci radi vprašanja, če je li potreben denar, in če bi se dalo živeti brez njega.

Zato naj mi bo dovoljeno razjasniti, kakor jaz razumem stvar. Naj začnem pri komunizmu, pred katerim ima ves kapitalistični razred tolliko strahu in se ravno radi komunizma ameriška vlada tako upira priznanju sovjetske Rusije. Z drugimi besedami: Ameriška denarna mošnja se upira priznati sovjetsko Rusijo. Komunizem je mednarodna beseda in bi pomenila v slovenščini občestvo, občinsko ali skupno imetje. Socializem je tudi mednarodna beseda, ki pa pomeni družbo ali družabnost.

V starih časi so naši pradedje živeli večinoma v komunah, zato ni komunizem nikaka nova izmišljotina, ampak je prastara inštitucija, katero pa današnji veliki razvoj industrije zahteva za obnovitev komunizma iz ekonomskih razlogov. Vsakemu je jasno, da enemu človeku ni mogoče obratovati železnice kakor tudi ne rudnika. Za tako delo je treba že precej ljudi, dočim je v prejšnjih časih kočijaž ali voznik čisto lahko vozil. V današnjih časih ni več one neodvisnosti: vse je odvisno, drug od drugega. Ako ni strojnika, nakladalci ne morejo poslati na dan premoga, ker ga nima kdo vleči, ako ni nakladalca pa nima strojnik kaj vleči in rudnika. Vse je torej odvisno od organizacije dela in vsak delavec mora biti na svojem mestu, slično kakor kolesa in drugi deli stroja, da opravlja svoje delo. In če ni enega, ga je treba takoj nadomestiti z drugim, ker drugače zastane obrat. Ravno zato je danes toliko brezposelnosti po vsem svetu, ker stroji vse producirajo in je desetinka ljudi preveč. Kam z njimi? Enostavno sredstvo bi bilo skrajšanje delovnega časa. Tretjina delavcev je brez dela radi profitarskega sistema, oz. radi pomanjkanja trgov za razpečanje produktov, kajti današnje industrije ne obratujejo radi potrebe, temveč zaradi profita. In če tega ni, se rudnik ali tovarna enostavno zapre, ko ni naročil. Naročil pa ni zato, ker velika večina ljudstva nima denarja, da bi si pokupila vse te nagromadene produkte.

Tu torej vidimo, kam jadramo. Še v večjo bedo. Ne samo posamezniki, ki so brez denarja, ampak cele države. Kje je danes ona ponosna in cvetoča Nemčija? Kje so druge države? Vse propada in je ubogo, ker se svetovna industrija osredotočuje v peščici posameznih mednarodnih velikih bankirjev, z eno samo izjemo: Rusijo. Ta država je nacijonalizirala vse industrije. Komunizirala jih je, kar se pravi, da gre profit delavcu in kmetu, onemu, ki dela, kar je najbolj pravilno. Vlada si vzame kot davek le toliko, kolikor potrebuje za svoje potrebščine.

Mi imamo sicer razne unije, katere pa ne zaležejo dosti, ali iz ekonomskega stališča prav nič, kajti kot je rečeno: ako kapitalist ne bo imel profita, bo majno zaprl, pa mirna Bosna. Vi pa zdaj štrajkajte, kolikor hočete. Kaj naj tedaj delavec začne, če mu še organizacija ne koristi.

Tu smo zdaj, kjer se začne prerekanje. Delavska organizacija je potrebna, ali take organizacije še ni, oz. ni priznana od merodajnih krogov. Nasprotno je: mečejo ji pod noge polena povsod in pri vsaki priložnosti očitajo Industrijalne delavce sveta, katera organizacija ima eno karto in eno načelo za vse panoge delavstva. Združenje delavcev ni za povišanje plače, pač pa za popoln nadprodukt, kajti z zvišanjem plače ti gospodar od istem času tudi zviša tvoj produkt, tako, da si zopet tam, kjer si bil. Ta organizacija je zato, da delavec prevzame vse industrije v svoje roke in si dobiček razdeli samo, kar ostane od plačanega državnega davka, brez katerega pa ne obstoji nobena država. Država mora skrbeti za javne naprave kot so bolnišnice, stare in nezmožne delavce, ceste, mostove in sploh vse, kar spada v delokrog države.

Nekdo je rekel, da bi bil s primerno plačo in primernim delom zadovoljen. Kako? Tega jaz ne razumem, kako bi mogel biti zadovoljen, če ne dobi popolne plače. In če dobi popolno plačo, tedaj nič ne ostane profitarjem. Primerna plača za primerno delo bi bila mogoča le tedaj, ko bi se vsa industrija nacijonalizirala, profitarje pa poslalo za omrežena okna. Potem šele bi narod lahko pokupil svoj produkt, katerega je sam produciral in do katerega ima po vseh božjih in človeških postavah pravico. Kajti v svetem pismu stoji: Kdor ne dela, naj tudi ne je!

To bi bil neke vrste komunizem, ali ne popolen. Popolen komunizem bo šele tedaj, če bi delavstvo vsega sveta zavrglo zasebno lastnino produkcije in distribucije. Dokler pa je ena sama država v komuni, mora z drugo zamenjavati svoje blago potom vrednot, katerih se še poslužuje kapitalizem. Potrebuje denar. Zlato je mednarodni denar. Z njim kupiš in plačaš vse. In ta denar bo nosil svojo veljavo toliko časa, dokler bo ena država še obstojala v sistemu kapitalizma, oziroma profitarskega sistema.

Kaj pa potem, se vpraša marsikdo, češ, kaj pa bom dobil brez denarja? Ali mi bodo delili? Ali bom moral za vsako stvar prositi in javljati ter imeti druge sitnosti? Le pomirite se. Takoj bomo na jasnem. Res se je težko privaditi vsake preosnove, pa najsibo še tako dobra. Tudi se še ne da določiti, ako bo ravno tako, vsekakor bo nova ureditev zvezana z večjimi ali manjšimi sitnostmi, dokler se je ljudstvo ne prilagodi. Sploh pa bodo v tem kakor v drugih pogledih odločevali odbori, izvoljeni od gotove skupine, kakor odločajo danes v Rusiji, ki se imenujejo sovjeti. V družini navadno odločujeta oče in mati, kaj se bo delalo, kuhalo in kupilo ali prodalo, in s tem odlokom mora biti družina zadovoljna. To je torej družinska komuna. Ako je mogoča družinska komuna, zakaj bi ne bila občinska?

V velikih hotelih danes stanuje po več sto ljudi, ki imajo vso prehrano oziroma s kopeljo in drugimi ugodnostmi. Pa kdo jih ima? Mar delavec? Kaj še? On se potika po kakih kuhinjah, zasmojenih in okuženih, zdravju nevarnih. Vse to je vsled tega, ker delavec nima denarja, čeprav ga ima tisti, ki se ni zanj potil.

Ti se torej bojiš že sedaj, češ, kaj bo, ko ne bo denarja. Nič se bati, saj ga itak že sedaj nimaš. Kaj se potem jočeš, če ga ima pa drugi mesto tebe. V onih finih hotelih boš potem stanoval in prejemal vso oskrbo, kakor vsak, ki bo delal. Če se boš pa šenil, ti bo že preskrbel odbor. Torej nič strahu, saj može v odbor boš tudi ti volil. Za take hotele in stanovanja bi torej skrbel odbor, za večjo distribucijo in preskrbo ter prevoznino bi zopet skrbel deželni odbor, kateremu bi bil podrejen občinski ali okrajni odbor. Nazadnje pa pride državni odbor. Tako bi bila razdeljena vsa oskrba za razdelitev potrebščin, a to le v slučaju, če bi se delalo radi potrebe in ne radi profita. Zadovoljni bi bili tudi vsi kapitalisti, ker delo, kolikor bi ga vršili, bi jim slajšalo življenje kakor vsem drugim ljudem. Razredi bi odpadli, pred pravico bi bili vsi enaki. Danes sami vemo, kako je. Bogatin ima predpravice, ubogi delavec jih nima, pa naj se obrne kamorkoli. — **Delavec.**

Carski generali—danes delavci.

Med ruskimi emigreji, ki so razpršeni po vsem svetu, je nekaj pametnih ljudi, ki ne čakajo na "padec sovjetov" med prosjačenjem in pustolovščinami vsake vrste, pač pa so se prijeli poštenega dela.

Tako na primer je prišel pred enim letom v Chicago bivši ruski general Jurij Češlavskij, ki je služil v ruski armadi 27 let. Bil je v rusko-japonski in svetovni vojni. Leta 1919. je pobegnil iz Rusije, ko so boljševiki porazili bele armade. Kako je prišel v Ameriko, ni znano. Nekaj časa je delal v Fordovi tovarni za avtomobile v Detroitu, danes je pa nočni čuvaj v tovarni Western Electric Co. V starem kraju ima ženo in tri otroke.

Vsevolod Agapejev, ki je nekoč tudi bil carski general, je danes čevljarski mojster na Dunaju. Agapejev je za časa revolucije pobegnil v Berlin in od tam je šel na Dunaj. Nekaj časa se je klatril brez dela. Ko pa je videl, da vrag šalo jemlje, se je šel učit čevljarstva, naredil izkušnjo pred unijo in potem je odprl lastno delavnico. Agapejev pravi, da se ne vrne v Rusijo, dokler vladajo sovjeti. To pomeni, da umre na Dunaju v visoki starosti.

TRGOVINA Z ZDRAVNIŠKIMI DIPLOMAMI.

Sacramento, Cal. (Fed. Press.) — Državni odbor medicinskih izpraševalcev zahteva, da governer države Kalifornije uvede preiskavo proti trgovini z zdravniškimi diplomami. Odbor obtožuje Pacific medical college v Los Angelesu, da prodaja diplome vsakomur, kdor jih hoče kupiti, ne glede na to, če ima zdravniške šole ali ne. Omenjeni "college" je osteopatični zavod.

Poročila iz Jugoslavije.

Pише naš stalni poročevalec.

Ljubljana, 31, 12, 23. — Policija je prišla na sled veliki družbi, ki je ponarejala bankovce po 10 dinarjev (kovače) in je že nekaj zaupečevalcev aretirala.

Ponarejalci so deloma znani, a policija jih še ni mogla doseči.

Pred kratkim je prišla belgrajska policija na sled veliki ponarejalski družbi bankovcev, in sicer na ta način, da so aretirali na Dunaju proti Belgradu nekega Pavleta Dobrijeviča, ki je pred mesecem pobegnil iz zaporov v Vinkovcih. Ko se je peljal proti Belgradu, je imel s seboj potno košarico, v kateri je imel ponarejene bankovce, a vsled aretacije jo je pustil, kot bi ne bila njegova. Košara je prišla v Belgrad in neki železničar jo je konfiscíral v svoj korist in našel v njej polno novih "kovačev", katere je pričel nekej spravljati v promet. Kmalu so jih spoznali in njega aretirali in policija je pričela delati z vso parno. Najprej so poslali svojega agenta in ga dali v celico k Dobrijeviču, da bi iz njega izvabil vse potrebno, kar se mu je tudi posrečilo. Ta mu je opisal celo družbo in mu zaupal vse tajne. Policija se je podala najprej v Trst in od tam je pri sv. Križu zasledila celo delavnico, ki je imela na razpolago raznovrstne moči od tipografa do razpečevalca. Samo italijanske oblasti so aretirale 9 oseb. Niti iz te delavnice so peljale proti Postojni, kjer so ponarejevalci dokončavali svoje izdelke. Aretirali so 60-letno starko Gorup, ki se je izgovarjala, da ni vedela s kom ima opravka.

Med tem tudi zagrebška policija ni mirovala, kjer so izsledili bivšega detektiva Brestovca, ki je priznal, kje je njihova delavnica in da prinaša bankovce v Jugoslavijo neki tihotapec Zupančič, katerega so pa aretirali v Zidanem mostu, ravno v trenotku, ko je hotel stopiti v zagrebški vlak.

V Ljubljani pa je bil aretiran neki France Gabrenja, od katerega je policija kmalu zvedela, da je bil v zvezi z Zupančičem, od katerega je prejemal ponarejene bankovce. V Ljubljani se je seznanil z družino Lenassijevo, od katere je bila nato cela družina aretirana, ker so prišli na sled, da so hčere vdove Lenassijeve razpečevale bankovce. Ena teh hčerk je služila v kreditni banki, in je tam spravljala "kovače" v promet.

Poleg teh pa je bilo aretiranih še mnogo drugih osumljencev. Kot se govori, so spravili ponarejalci za 15 miljonov dinarjev falsifikatov v promet in s tem napravili naši državi občutno škodo. Policija je pridno na delu in ima to pot precejšen uspeh. Oškodovana je največ Narodna banka v Belgradu, pa tudi par bank v Zagrebu in Ljubljani je prizadetih.

— V zadnjem času se zelo mnogo piše o sporazumu med Jugoslavijo in Rusijo. Današnji "Slovenec" poroča iz Belgrada, da je general Wrangel izdal svoji armadi dnevno povelje, da morajo vsi emigratnje priznati za gospodarja velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Da začno akcijo zoper zbližanje med obema državama, je nekaj Wrangloveev odpotovalo v Rumunijo. Oblasti pa se vedejo pasivno. Od druge strani pa poročajo, da se namerava general Wrangel odpovedati vsemu temu in se poda v Ameriko, kjer začne novo življenje kot rudniški inženir, v kateri stroki je baje izučen. — Do sporazuma pa sta pokazali naša kot ruska vlada dobro voljo.

— Mnogo se piše, da bo pretendent na grški tron, ki je sedaj prazen, ker so dali kralju brco, naš princ Pavle. Ponujajo pa se seveda tudi drugi kandidati. Proti našemu princu je posebno italijanski tisk, ki se čuti ogroženega radi prijateljstva, ki ga goji proti nam.

— Kaj pridelamo v Jugoslaviji: Pšenice 548,000, ječmena 173,263, rži 22,937, ovsa 230,072 stotov.

— Naš letošnji pridelek vina v celi Jugoslaviji znaša 5,125,000 hl vina. Doma ga porabimo približno polovico, ostalo pa lahko proda mo drugam.

—Z novim letom prične v Ljubljani izhajati nov list "Narodni Dnevnik", ki ga bodo izdajale samostojna kmet. stranka, narodno-socijalna, narodno napredna in radikalna stranka. List bo naperjen proti klerikalcem in demokratom.

Povest "Jimmie Higgins" je srcalo duše ameriškega proletarca ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

SLIKE IZ NASELBIN.

Neffs, Ohio. — Nimam poročati kaj veselega, pač pa žalostno novico. Dne 10. januarja je umrl, ozbil ustreljen naš brat Marko Bošnjak, po rodu Hrvat. Zvečer ob pol desetih sta prišla lopova na stanovanje, kjer je bil pokojni na hrani, in zahtevala s samokresom v rokah: Roke gori! Pokojnik pa je poznal enega izmed zlikovcev, zato ni hotel dvigniti rok kvišku, misleč, da se šalita. Toda lopova se nista šalila. Sledilo je streljanje. Lopov je pokojnega obstrelil v roko. To pa je razkačilo pokojnika, da se je zapodil v napadalca in ga vrgel ob tla. V tem hipu pa je ustrelil nanj drugi lopov dvakrat. Prvi lopov se je odhajajoč še enkrat ozrl na ranjenega Bošnjaka in rekel: "Ti si me poznal, zato naj ti bo to plačilo." In pognal mu je še eno kroglo skozi glavo. Ranjenec je nato hitro umrl.

Pokojnik je bil star 28 let. Bil je pri društvu tri mesece ter zapušča v Ameriki brata, v stari domovini pa očeta in mater. Ker ni bilo v bližini brata, je društvo "Bratstvo", št. 4 vzelo v svojo oskrbo in pokopalo pokojnika dne 13. januarja. Kupilo mu je nagrobni venec in mu tako izkazalo zadnjo čast. Lahka mu bodi tuja zemlja.

Radi dela je tej naselbini še dosti povoljno, ker delo je skoraj vsaki dan. Zaslužek je odvisen od prostora, kakšnega človek dobi in od delavca samega.

Z društvom smo tudi napredovali. V letu 1923 smo dobili 20 novih članov, kar je dokaz, da je članstvo na delu za jednoto. Čeprav je naša naselbina le mala, šteje društvo 99 članov v odraslem in 29 v mladinskem oddelku.

Kot tajnika društva že deseto leto me veže dolžnost, da odgovorim na dopis iz Neffsa v št. 299, da članstvo SNPJ. ne bo mislilo, kaka nesloga vlada med člani društva št. 4. Pri predlogih za dobre stvari je po mojem mnenju dolžnost vsakega člana, da se izrazi za ali proti predlogu in je tako znano mnenje članstva, četudi je dvostranko. To nikakor ne pomeni cepanja na dve strani, kajti zmaga itak ona stran, kjer je večina in drugi razsodni člani v to pristanejo. — Kar se tiče državljanskih papirjev, bi bilo bolj umestno, da bi dopisnik priporočil članom na seji, za katero stranko naj glasujejo, da bomo prišli do boljše bodočnosti. Pisec tudi pravi, da dokler se ne bodo vsi delavci združili v eno stranko, ni pričakovati boljšega. To je lahko reči, ali treba je tudi truda, finančne podpore in požrtvovalnosti, da bi se vse delavce združilo v eni stranki. Delo se je že pričelo za združenje vseh delavcev v eni stranki, ali žal, Slovenci v tej naselbini nočejo videti, kako jo potem morejo priporočati. Dopisnik piše, da vidi v vsaki naselbini že tri stranke. Jaz jih ne vidim, znam pa samo za eno v naši naselbini, in to je delavska stranka, demokratske in republičanske pa ne računam, ker sta sovražnici delavstva. — Pisec pravi, da smo na slabšem kot pred desetimi leti. Tudi tega ne vidim. Takrat se je res razširjal socialistični klub, zakaj ga danes ni, pa ni povedano. Člani so sami krivi, ker so odstopili drug za drugim. In če pisec misli, da je socialističen klub dober, naj gredo na delo in ga organizirajo ter priklopijo k J. S. Z.

Še dosti Slovencev je, ki ne pripadajo nobeni stranki in pravijo, da gremo nazaj. Ali jaz mislim, da gremo naprej. Torej želim, da bi se Slovenci zbudili kakor tudi drugi narodi, da bi složno delali in vztrajali za delavsko stranko, ker le ona nas bo rešila kapitalističnega jarma.

Končno pozdravljam vse članstvo jednote in želim ji novih članov, kakor tudi Prosveti obilo novih naročnikov. — **Carl Dernach.**

Kaylor, Pa. — Ko je še malo živelo staro leto, sem se nahajal na Broughtonu, Pa., prav prijazni slovenski naselbini. Bil sem zaposlen pri Pittsburgh Terminal Coal Co. v rovu kot nakladač premoga. Pogovarjal sem se tam z tovarišem, koliko bomo naredili denarja do 1. aprila, pa pride bos in nam pove, naj gremo domov, da ni več treba kopati premoga. Prihodnji dan, da je zadnji dan v rudniku.

Po smo bili res veseli nenadnih počitnic. Zakaj pa bi jih ne bili, saj mogotci jih imajo vsaki dan, in če bi počitnice ne bile prijetne, bi jih gotovo ne imeli. Saj smo končno tudi delavci človeška bitja kakor bogatini, čeprav smo revži.

Prišel je zadnji dan, pobral sem zadnji kos premoga in ga položil na voziček, da se odpelje. Domov prišedši se dodobra operem, pojem par kranjskih klobas ter jih zalijem, da pozabim, da sem brez dela. Pa za vedno kaj takega ni mogoče pozabiti.

Šel sem drugi dan na prosto, da dobim malo svežega zraka in srečal sem veliko rojakov. "Kam pa, sem jih vprašal, ali bo veselica?" Pa mi je eden izmed njih povedal, da bomo dobili nazaj vsak svoj prostor, kakor smo imeli prej, samo v rudnik moramo na drugo luknjo. Ljubi bog, zakaj smo nosili domov vso ropotijo in potem nazaj.

Zakaj so tako storili z nami, bo gotovo kdo vprašal, ki pa mu že naprej odgovorim, da vsled tega, ker smo bolj neumni, kakor so bili naši predniki pred 100 leti. Stari oče mi je večkrat povedal, da so ga gnali delat velikim posestnikom in so ga še s palico tepli, če ne bi bil šel takoj, pa še ga niso mogli spraviti na delo. Mi pa smo civilizirani ljudje, ki gremo takoj. Zdi se mi, da bi civilizacijo lahko meril po neumnosti. Že ob šestih, ko zaslišimo parno piščalko, že smo vsi pokonci, da gremo delat. Naši starši pa se niso dali niti s palicami pregnati. Ljubi očka, bog, ki vse prav naredi, je že napravil tako, da se pokorni odzovemo na delo — kadarkoli nas pokličejo.

Tako sem premišljeval, ko mi je prišlo v glavo, da nimam dela in je zima tu. Pa sem šel na vposlje valni urad, kjer sem našel velike vrste revnih delavcev. Stopil sem v vrsto tudi sam. In ko smo tako stali in čakali, sta prišla dva iz urada in jezno klela. Povedala sta, da nista dobila dela. Takoj sem videl, zakaj nista vposlena; zato, ker sta bila napredna delavca, ki sta svoječasno iskala večji kos kruha.

Pa vse eno sem stal, vrsta se je pomikala dalje in slednjič sem stal pred živaljo v človeški koži. Na vprašanje sem povedal ime in priimek. Trikrat me je premeril z očesi, potem pa sem dobil odgovor, kakoršnega onadva, ki sta prej klela. Okrenil sem se, za seboj pa slišal, kako se smejejo in škodoželjno očitajo, da sem delavce bunil in se z bosom kregal ter je čisto prav zame.

Pa veste, kdo se je smejal? Delavci so bili. E, bratje, če se bomo na ta način smejali svojim bratom v nesreči, se bo še tako godilo, in nikdar ne bomo prišli delavci na stališče, kjer bi že morali biti. Delavci, podajmo si roke, sočutno jih stisnimo v nesreči, strnimo se skupaj in združeni nadaljujmo težko pot do svobode.

Še bi pisal kaj takega, ampak to je moj prvi dopis, pa se mi zdi, da se bo seznanil s košem. Še bom zapisal, da v Kaylorju delamo vsaki dan, in ravno danes, kot to pišem, je bil plačilni dan. Dobil pa sem toliko, da sem plačal za hrano in stanovanje. Pogledal sem še, če je kaj ostalo, da bi si kupil njuhalca in prhal v nos, da bi me ne bolela glava od jeze na tako življenje.

Naj to zadostuje. Ob priliki kaj več. Še pozdrav vsem naprednim delavcem. — **John Robash.**

'Diplomacija' v Mehiki.

Perijodične revolucije v Mehiki porode vsepolno anekdot. Najnovejša je o Kitajcu — kakor poroča korespondent Universal Servica — ki ima majhno farmo ob cesti med Tampicom in Tuxpamom. Nekega jutra prijezdi mimo četa konjenikov. Kitajec je nekaj slišal o vstaji, vedel pa ni, zakaj gre, ker se ni brigal.

Četa se ustavi pri Kitajčevi bajti, poveljnik razjaha konja in vpraša prestrašenega Kitajca: "Quien viva?" Po domače se to pravi: "S kom držiš?" Kitajec nekaj časa ugiblje, vojakov ni poznal, katere stranke so, naposled se pa le ojunači in odgovori v slabi španščini: "Vlada je najvišja".

Vojaki so bili vstaši in poveljnik je dal Kitajca pretepsti. Drugega dne pride mimo druga četa v enakih uniformah in poveljnik vpraša Kitajca: "Quien viva?" Kitajec, katerega je še skelelo po hrbtu od prejšnjega dne, navdušeno zapoje: "Viva de la Huerta!" misleč, da ima rebele pred seboj. Bili pa so vladni vojaki in Kitajce je bil zopet tepen. Tretjega dne pride nova četa in zopet ga vprašajo: "Quien viva?" Zdaj pa je bil Čink pameten. "Z vami držim," je bil odgovor s kislim nasmehom.

Zasužnjevanje razuma.

Spisal H. H. Caldwell. Poslovenil J. A. Siskovich.

8. Dobri delavci so delavni.

Plače delavcev v Ameriki, ako jih seštejemo, pronajdemo, da so malo manjše nego stroški prehranjevanja ravno teh delavcev, kar pomeni, da je povprečna plača povprečnega delavca manjša, nego povprečni stroški prehranjevanja.

Delavci ustvarjajo vse bogastvo. Oni producirajo trinajstkrat več kot so pred stoletjem. Stoletje nazaj so zaslužili za obstanek. Danes pa dobivajo edinole za življenje. Razlika njih življenja in produkta je ustvarila naše večkratne miljonarje. Delavce učijo, naj bodo pridni. Kolikor bolj so pridni, toliko več bogastva producirajo. Vse, kar oni producirajo nad svojim obstankom, gre bratu kapitalistu. Dobro je za brata kapitalista, da je brat delavec priden. Ali je dobro za brata delavca, biti priden?

Statistike zavarovalnih družb kažejo, da po preteku otroških let povprečen delavec živi do pet in tridesetega leta. In povprečen član kapitalističnega razreda pet in petdeset let. Delavčeve navade pridnosti ga ubijejo dvajset let prej nego njegovega gospodarja.

Brat delavec mora vstati v jutro in iti na delo v vsakem vremenu, neglede ako je bolan ali zdrav, mora delati do skrajnosti svoje moči, če je dež ali solnce.

Brat kapitalist vstane, kadar se mu poljubi, počasi je svoje obede, gre v urad, ako se mu tako poljubi, in živi življenje zadovoljno in v razkošju. Kadar kdo izmed tega razreda slučajno dela v resnici trdo, tedaj se to na široko razbobna v dnevnikih ,akoravno vzame to delo več ur in je nemára snovanje načrtov, kako pridobiti koga drugega produkte. To je proglašeno kot zadosten izgovor za lastovanje brezštevilnih miljonov delavskega bogastva. Naš sedanji zakonik morale pravi, da je dobro za delavca, ako je priden. To je — za kapitaliste. Kapitalisti imajo raje golf, vožnjo z jahtami in opičja kosila v Newportu.

9. Treznost.

Tretji plot v našem moralnem zakoniku pravi: "Dober delavec je trezen."

Trezen delavec bo napravil boljše delo in več za njegovo dnevno plačo nego oni, kateri je deloma pijan. On se javi v tovarni vsak dan, ko nezmeren je večkrat odsoten, kadar se ga rabi. To je glavni vzrok, zakaj kapitalist želi, da je delavski razred trezen. Toda še drugi vzrok je, da je pijača razkošje, za katero je treba plačati iz mezde delavca. Kompetičija za delo drži plače s eno povprečnega moža v vsaki industriji in vpošteva samo stroške prehranjevanja. Ako povprečen mož veruje, da je pijača potrebna, on bo zahteval zadostno plačo, da si lahko kupi oboje, pijačo in jed. Ako delodajalski razred prepriča delavski razred, da pijača je nepotrebna, in delavce pregovori, da ne pijejo več, kompetičija za delo kmalu zniža plače za odstranjeno vsoto, plačano za pijačo. Tedaj ima delodajalec bolj delavnega in cenejšega delavca. Dobro je za delodajalski razred, da ima svoje delavce trezne.

Kapitalist večkrat potroši več za šampanjec v eni sami noči nego njegov delavec za pivo in žganje v celem letu.

Malokaterikrat se prigodi, da mine velik družabni banket brez rabljenja dragih pijač. Čisto navadno je pri bogatinih, moških ali ženskah, da se napijejo do pijanosti in se tako zabavajo skozi celo noč. Spijo tako dolgo, kolikor se jim poljubi naslednji dan, ali pa si vzamejo po dva dni, da se streznijo, in vse je dobro.

Za svoja počenjanja se izgovarjajo z izgovori kot, "kolikor več denarja potrošimo za razkošje, toliko več blagostanja za ljudi."

Težko je obsoditi delavca, ako pije, ako se vzame v poštev enakomernost živčnega draženja, v katerem je delal, nataančnost strogega gospodarja, nemogočnost pod sedanjim sistemom, da ubeži dnevnemu trpljenju, in občutke, popolne onemoglosti, povzročujoče strastno željo po živčnem ozdravljenju ali vsaj omamljenju.

Navadni delavski dom je mnogokrat nedostopen za sprejem obiskovalcev, in gostilna je najbolj pripraven prostor, kjer se pozabava s svojimi prijatelji, kamor je dobrodošel v svoji stari obleki na sebi in je lahko brez skrbi v krogu svojih ljudi.

Medtem, ko pisatelj verjame, da to ni dobro za nikogar, ako je nezmeren, ali ako bi verjeli, da bo kapitalistični sistem ostal vedno, tedaj bi bil v skušnjavah, da se napije in pozabi, da je bil kdaj suženj.

Raba alkoholne pijače, kakor tudi kokaina, opija in druga v navado došla zdravila so rezultat živčnega razdraženja za obstanek, v današnji organizirani družbi tekmovanja.

Socializem s svojim zagotovljenim mirom in obilnostjo, prinašajoč varnost otrokom in starim in kooperacijo namesto kompetičije, bo v veliki meri odstranil rabo alkohola.

Je-li dobro ali slabo biti trezen, pridiga se nam treznost zato, ker je dobičkanosna za kapitaliste, da vtisnejo treznost v delavski razred. Samo ne na volilni dan.

(Dalje prihodnjič.)

PISMA, KI OBJAVLJAJO DUHOVNOVO RAZMERJE, OBJAVLJENA.

(Nadaljevanje s prve strani.)

sem dostavil tistega njenega pisanja.

"Pozneje sem našel drugo pismo, naslovljeno nanj. V njem pravi moja žena, da ljubi duhovna in da ji je strašno hudo, ker ga ni mogla obiskati. Prejela je tudi ona pismo od njega."

Sodnik je vprašal Lelanda: "Ali ste z njo sploh govorili o tej stvari?"

Leland je odgovoril: "Da. In polagoma mi je priznala vse. Vprašal sem jo, kako daleč je šlo vse tisto ljubimkovanje z duhovnom. In žena mi je odgovorila, da mi tega ne more povedati. Potem sem jo vprašal, če jo je duhoven kdaj objemal, in odgovorila mi je, da jo je.

"Ali te je kdaj poljubil?"

"Tega ti pa ne morem razodeti. Njega ne morem izdati."

"To bi mi morala povedati," sem ji dejal. Čez nekaj časa mi je priznala, da jo je poljubil mikavni in zapeljivi duhoven.

"Ali je kdaj položil svoje roke nate?" sem jo vprašal. In žena ni marala precej časa odgovoriti, ali naposled mi je priznala.

"Ali je šel kaj dlje?"

"Oh, da. Tudi to lahko veš."

"Jaz hočem, da mi poveš natanko, kdaj in kolikrat se je zgodilo tisto," sem ji rekel. Po teh mojih besedah je molčala dve uri. Toda naposled pa je le priznala ter napisala posebno izpovedbo."

Leland je potem dal dva prepisa omenjenih izpovedb cerkvenemu odboru, ki je predlagal, da naj se dá Lelandova žena preiskati temu ali onemu zdravniku. To se je tudi zgodilo, in zdravnik je dognal, da je popolnoma zdrava.

Ali želiš znati pravilno pisat in čitat angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjižna matica S. N. P. J.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Chinkas, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Joka Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 92, Henderssonville, Pa., John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon, Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sittar, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jelko Ovan, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skub, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, šigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vstaja proti "belemu jarmu".

Dr. Karl Kemmerich iz Monakova, ki slovi na Bavarskem kot "zgodovinski prerok", je napovedal splošno kolonijalno vstajo od Maroka do Kitajske proti "belemu jarmu"; to je proti vladajočim belopoltnim narodom, v prihodnjih treh letih. Revolta kolonijalcev in drugih izkoriščanih rmenih, rjavih in črnih plemen bo dolga, krvava in njeno središče bo v Indiji. Belo pleme bo končno zmagalo, ampak po nekaj letih premirja izbruhne plemenska vojna iznova. To bo odločilna vojna za nadvlado sveta in tedaj bo belo pleme premagano. V zvezi s to svetovno kolonijalno vstajo pride vojna med Japonsko in Združenimi državami. O izidu te vojne ne ve Kemmerich ničesar povedati, ali ker napoveduje poraz belega plemena, sledi logično, da bo Amerika poražena. Kemmerich pravi, da potres na Japonskem ni nobena ovira za vojno pripravljanje.

Kemmerich je nadalje napovedal: Nemčija bo še deset let v revolucijah in civilnih vojnah. Hohenzollernska monarhija se povrne, nakar dramatično izgine kar čez noč in novi kajzer bo eksekutiran. Francija bo poskusila uresničiti Napoleonove sanje, doživi pa katastrofo in med leti 1932 in 1935 prenela biti svetovna sila. Imperij Velike Britanije se obdrži dalj časa.

ZASTAVNICA OROPANA.

Chicago, Ill. — Ko so se v zastavnici Jacob Kleina mudili štirje odjemalci, so nepričakovano vstopili trije tolovaji. Zaprli so Kleina, štiri njegove pomočnike in odjemalce v zadnjo sobo, nakar so oplenili zastavnico. Odnesli so za štirideset tisoč dolarjev zlatnine, draguljev in srebrnine.

Samomori v Nemčiji naraščajo.

Berlin, 21. jan. — Vratislava je na prvem mestu v Nemčiji glede samomorov, ki se silno množe v zadnjem času. V tem mestu se je usmrtilo 81 oseb v zadnjih 70ih dneh. 96 odstotkov samomorov je bilo izvršenih radi pomanjkanja živil.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6601 Superior Avenue, Cleveland, O.

GOSPA SILVIJA.

Spisal IVO SORLI.

I. DEL.

(Dalje.)

V Eli se je vzdignil silen upor, skoro gnus. Čisto nič več ji ni bilo, da je to njena sestra, celo zelo ljubljena sestra. Nego tako bitje stoji tam, ki ni nič drugega na njem nego toliko te skoro že vsiljive lepote . . . In okrog nje se gnete cela tolpa teh ljudi, ki so vendar dovršili vse študije gor do najvišjih! Ne samo takih, ki bi od njih človek tako kaj boljšega ne pričakoval, nego drugače celo res temeljitih mož; in niti da bi bilo teh sram pred onimi! In vse to ne kljub vsakdanjosti take srčkane punice — naposled se je tudi ona zavedala, da vsaj grša ni, nego jih je toliko, ki so se moški kar trgali zanje, — ne kljub vsakdanjosti, nego uprav radi nje! Kako je to mogoče? Kje so tu vzroki?

In kakor da pričakuje nekega navodila, ko pojasnila od tega lahkega bitja ni mogla pričakovati, je pogledala sestro, ki ji je vsaj v ti "stroki" morala priznati nekako superjornost, in je rekla:

— Pa kako si razlagaš ti to? Kako more . . . da, nič ne bom izbirala besed: kako se more tako zavreči celo moški, ki je v vsakem oziru tisoč metrov nad tako brezpomembno stvarico, kakor si ti, da se plazi pred tvojimi nogami?

— No, ne vem, če seni ravno tako brezpomembna stvarica; a to moraš ti že bolje vedeti, se je ona zbadljivo nasmehnila. Toda zanimivo te je poslušati, ko delaš ti take poklone moškim, ti, ki ti pravijo doli v mestu kar sufražetka. V čem pa naj bi bili ti gospodje "tisoč metrov nad menoj", če smem vedeti?

Ela se je ob izrazu sufražetka, a tako zlobnostjo izrečenem, malo zganila; a premagala se je in je mirno odgovorila:

— Nisem sufražetka in razumem popolnoma, do kam smo ženska in kje začne možev delokrog. Toda za to tu tudi ne gre. Nego za to, da moraš vendar priznati, koliko višjo izobrazbo ima tak akademik, ki bi si bil obzorje lahko vse drugače razširil, ne morda toliko že na srednjih šolah, nego veliko bolj po velikih mestih. In vendar na mah odreče vse to, če se prikaže čeden ženski obraz pred njimi! To je, radi česar bi pametna ženska lahko zaničevala in mrzela moške, ne radi njih spola in takozvane njih brutalnosti, da so se polastili vseh boljših mest in ne vem še česa. Toliko se ponašajo z vsem mogočim, potem pa pozabijo vse in padejo na kolena pred — pred lepim glinastim malikom: lepim ženskim telesom! . . .

— Čuj, Ela, ali ne govori nekoliko zavisti iz tebe?

Starejša je ostrmela. Vprašanje je bilo tako hudobno, da jo je v prvem hipu zabolelo samo to. Toda že se je ta čut umaknil drugemu. Tolikrat ji je bilo v življenju, kakor da je opazila, s kako iskreno bolestjo so izrazili najboljši moški svojo neugodno sodbo o ženskah: rajši bi bili spoštovali; toda videči, kako so se ženske skoro brez izjeme ogrevale le za zunanjo, če že ne lepoto, pa vsaj obliko, takozvani nastop, toleranco v obleki in kretnjah, pa naj se je za vsem tem skrivalo še toliko duševne revščine in navadno tudi surovosti. In tolikokrat je občutila, da se res ni mešalo niti najmanj zavisti v njih obžalovanje, če se je zopet enkrat lepo in tudi nežno žensko bitje zavrglo na tak žalosten stvor, ali mešalo kvečjemu nekoliko one niti ne nelepe in neopravičene zavisti: češ, če si se že hotela dati použiti, zakaj ne rajši človeku, ki bi te bil užil do vseh tvojih sladkosti? In samo nekako tako obžalovanje je občutila tudi ona do teh moških, ki se pustijo za nač voditi od take prazne in tudi brezčutne kokete; namreč obžalovanje, da jim mora odtegniti svoje spoštovanje, ki ga ji je tako treba radi same sebe. Ne, one zavisti, ki ji jo je podtikala sestra, res ni poznala. Če bi bila hotela, kdaj bi bila že lahko dobila moža, celo takozvane dobre partije. Toda čeprav so se ji bližali samo pošteni in dostojni moški, se ji ni zdel nobeden toliko, da bi bil premagal njen strašni strah pred zakonom, kjer bi ne bilo najmanj vseh predpogojev, da vsaj nesrečen ne bo. Čemu potem tvegati vse, ko je tudi tako živela tako mirno in zadovoljno? Iz te zadnje misli je obrnila pogled v sestro in hotela ravno odgovoriti. Toda v tem pogledu se je moralo izražati toliko milobe, ki jo je Silvija gotovo drugače umela. Zakaj naenkrat je planila sem, objela sestro z obema rokama in vsa preplašena in osramočena vskliknila:

— Ne bodi huda, Elica, saj te nisem hotela žaliti. Kar tako sem rekla . . . Tebi pač ni treba zavisti, ko bi jih imela na vsak prst deset, če bi le hotela. Ampak razdražila si me tudi ti . . . Zakaj me tako v nič devaš? Potem marsikaj veš, česar še mislim ne.

— Zelo se motiš, Silvija, če misliš da si me užalila, je odgovorila tudi Ela z veliko bolj prijaznim glasom. Ko take zavisti v mojem srcu ni, bi me ne mogla niti razžaliti, če bi mi jo resno podtikala. Kvečjemu bi me užalila, ko kažeš, da me tako slabo poznaš, če misliš kaj takega o meni. Še manj pa je res, da te jaz v nič devam. Jaz bi želela ne samo, da si po telesu nego tudi po duhu in srcu najlepše dekle. Ti sama si, ki se v nič devaš, če govoriš tako, kakor si poprej govorila. Jaz pa te imam preveč rada, da bi mi bilo vseeno, kakih nazorov si v teh najvažnejših vprašanjih.

— In kakih nazorov bi želela ti, da sem? je vprašala mlajša s skoro ginljivo pripravljenostjo, da si jih takoj prilasti, le da bo sestra z njo zopet zadovoljna. Poglej, Ela: kaj hočeš, jaz že ne morem biti tista . . . tako, kakor si ti, ki imaš vendar veliko več izkustva. In tudi desetkrat bolj nčena in modra si od mene, kdo tega ne ve. Ampak jaz sem še komaj stopila v svet, ga poznam skoro še samo od lepe in dobre strani — kako hočeš, da bi bila že pametna, kakor si ti? Poučuj me, če vidiš, da na meni kaj ni prav in videla boš, da si bom prizadevala, ravnati se po tem.

Sestra jo je gledala že z iskreno prisrčnostjo in se je toplo nasmehnila. Bilo je to vendar dražestno bitje in ni bilo čudno, če se je moškim topilo srce in meglil razum, gledajočim ta angelski obrazek. Kdor bi ji zdaj pogledal v te velike modre oči in če bi bil še tak izvedenec, bi moral vsaj ta hip pozabiti, da so za angela vendar nekoliko preveč polne. In kdaj ima moški prav ona leta, da bi mogel trezno presoditi te oči in ne zaiti že na ta nič manj sladka usteca in zahrepeneti po njih? . . . Vse to je Ela v tem trenutku tako dobro razumela, kakor v teh očeh, žensko oko ali pa oko onega moškega, ki bo po mnogem trpljenju do konca razočaran od nje in ki bo zato najbrže ravno njen mož . . . Zakaj, samo ta bo po mnogih letih mogel predreti do dna in zagledati praznino . . . Ne samo zato, ker bo imel v to časa dovolj, nego ker se ji proti njemu edinemu čez nekaj časa ne bo zdelo potrebno, pozneje ne več vredno, da bi čez nje obdržala tudi pod njegovimi očmi ono kopreno, ki drugim zakriva prodiranje vanje in jim obenem daje ta čudni čar . . .

— Ti si . . . ti boš pravzaprav nevarna ženska, Silvija! je vzkliknila, ne misleč več na to, kaj jo je bila ona pravzaprav prej vprašala. In v glasu ji je bilo precej one groze, ki jo je bila zganila ta hip.

— Zakaj? Zakaj nevarna? se je zasmejala Silva in videlo se je, kako ji le laska ta sestrina beseda.

— Ker ne boš nikogar osrečila, — znala, da, hotela osrečiti — onesrečila pa boš enega, tri, bogve koliko — vse, ki te bodo morali kljub boljšemu spoznanju ljubiti . . .

Zdaj se je zgenila tudi Silvija in lice ji je za spoznanje prebledelo.

— Čemu me plašiš? To ni res: onega, ki ga bom ljubila, bom osrečila!

— In zraven boš najbrže še sama! je nadaljevala starejša, kakor da ni čula vzklika, in z glasom, kakor da gleda, kakor da prorokuje . . . To se pravi: nesrečna če prideš človeku v roke, kateri ti plača milo za drago . . . Pazi se močnega človeka, Silva! Gorje ti ob njem! Če že mora biti, izberi vsaj . . . vsaj mehkega moža, ki bo molče trpel in morda celo razumel, da nisi sama kriva!

Prijela se je počasi za čelo in šla z roko čezenj. Naenkrat je stresla glavo in se je vzravnala.

— Pustiva to! Si kakor si, boš, kakor boš — kaj pomaga vse prigovarjanje! Ali naj stopiva tudi mi dve k župniku? Prijazen mož je in . . . in moder, a tudi zabaven, boš videla. Tudi v tvojem smislu zabaven! je pristavila z rahlim nasmehom.

Toda že je presenečena obstala. Silvija si je bila naenkrat z obema rokama pokrila obraz in je glasno zaihtela.

Toda Ela je ni več vprašala zakaj. Preveč jo je razumela. Samo rahlo ji je gladila lase in jo je mehko stiskala k sebi.

— Ne obupaj še, otrok! ji je čez hip rahlo govorila. In moli včasih moli! Ne pozabi, Silvica, vsaj vsak večer se spomni Boga! In pomisli, samo za hip pomisli vsaki večer, ali je bila to sreča, kar so ti ta dan nudili ljudje, ti . . ., ti — kavalirji . . . Lep je svet, uživaj ga, toda to še ni vse: nekoliko nališpanih moških . . .

— Ah, veš kaj, nikdar več ne pridem k tebi! se je hudovala ona, kakor da ni več slišala nobene teh mehkih besed. Ti človeka samo užalostiš s svojimi večnimi pridigami! Pol ure sem tu, pa že dvakrat jočem! In zaradi tebe, ki res ne zaslužiš, ko si taka! Jaz sem se pa tako veselila, da bova zopet skupaj.

Starejša ni odgovorila. Počasi jo je pogledala in potem je vzela sestrin klobuk s svoje postelje ter ga ji posadila na glavo.

— Pojdiva zdaj, da se prej vrnemo! je rekla prijazno. Za večerjo pripravlja gospa nadučiteljeva nekaj posebnega. Pozdravita se ž njo že potem, ker je rekla, da se ne mara taka pokazati, kakor je v kuhinji. Izvoli!

Odprla je vrata in stopili sta ven. In nekolika časa sta molče korakali tja dol v vas. Po sebi pa se je vnel zopet razgovor med njima in pred župnišče sta prišli že v živem pomenku.

3.

Župnik je bil še bolj mlad gospod silne postave in ogromne, plešaste glave; izrazito žive oči so mu gledale izza velikih zlatih naočnikov. Ko je zagledal na vratih gospodični, je živahno vstal, jima hitel naproti ter jima odkazal prostore ob mizi, kjer je že čakal velik krožnik vabljivo rdeče gnjati in salama ob steklenici rujnega vina.

— To je torej Vaša mala varovanka? je rekel Eli.

— Pa prav prava varovanka! se je zasmejala Silvija. Ves čas me kregа in opominja.

— E, pa ne da bi bilo treba? se ji je nasmehnil župnik in jo pogledal z onim pogledom, ki delajo z njim poklone ljudje, kateri jih ne smejo ali pa nočejo z besedami. Potem se je za hip ustavil in je rekel: Na prvi pogled, tako-le, bi človek rekel, da bi ne bilo treba.

Ela je dobro vedela, da so to čisto brezpomembne besede; vendar pa so ji zbudile v srcu zopet oni jedki občutek, ki se ji je vsiljeval skoro neprestano v sestrini bližini in nehote mu je dala izraza:

— Treba bo najbrže že, da jo kregam, ker to ne dela nikomur veselja; toda še bolj gotovo je, da je vse zaman, dokler ji daje ves svet potuho in mora le lasten človek prevzeti neprijetno dolžnost, da takorekoč zopet podira tiste zlate gradove . . .

— I, draga gospodična, se je zasmejal župnik. Le eno bi vam rekel: Če že ste filozofinja, bodite popolnoma in pomislite, da smo tudi v takih stvareh in tu še prav posebno vsi sebičneži. Večkrat namreč vidimo, da imajo starši prav, če se jezijo na otroke, mož prav, če na ženo, brat na brata in tako dalje, toda v take stvari se ne mešamo radi in se delamo, kakor da niti ne slišimo.

(Dalje prihodnjič.)

Nova doba.

Odlomek iz C. Fr. Volneyevega spisa "Razvaline", prevel F. S-l.

Upanja ne sme izgubiti ta človek, kajti sko prijatelju človeštva upade pogum, kaj bo iz narodov? In ravno preteklost lahko pobije pogum! — Dobro! — Pospešimo bodočnost, odkrijmo čednosti občudovanja vredno dobo, ki se bliža, da ob pogledu na zaželjeni namen na novo oživljena podvoji svoj napor, ki dodi do nje . . .

Komaj je genij izpregovoril te besede, že se je pojavil na zapadu grozen šum. Pogledal sem v to smer ter na skrajni meji Sredozemskega morja uzrl čudovito gibanje. Bilo je kakor v velikem mestu, ko nenadoma izbruhne punt na vseh koncih in krajih, ko neštete množice polnijo ulice in trge. Moje uho so med urnebesnim krikom dosegali vzkliki:

"Odkod ta novi čudež? Odkod to grozno, tajinstveno strahovanje? Številen narod smo, a manjka nam rok! Izvrstno zemljo imamo, a primanjkuje nam živil! Delavni smo, toda živimo v pomanjkanju! Plačujemo neznosne davke, pa nam pravijo, da ne zadostujejo! Na zunaj imamo mir in vendar naše osebe in naše imetje v notranjosti niso varne! Kdo je tisti prikrit sovražnik, ki nas zatira?"

In odgovarjali so glasovi iz množic: "Dvignite prapor! Okrog njega naj se zbirajo vsi tisti, ki s koristnim delom vzdržujejo in prehranjuje družbo — potem boste spoznali sovražnika, ki vas uničuje."

Dvignil se je prapor in na mah je bil narod razdeljen v dve skupini. Ena, ki je družila nepregledne množice, je v bornih oblekah, suhotnih obrazov, pričala o bedi in delu; druga — majhna po številu — je kazala bogastvo, z zlatom in srebrom okrašene obleke, okrogle in rejene obraze ter izobilje in brezdelnost. Ko sem si natančneje ogledal te ljudi, sem spoznal, da so bili v veliki skupini kmetje, rokodelci, trgovci in vsi drugi, družbi koristni stanovi, dočim so se nahajali v majhni skupini samo duhovni, cerkveni sluge vseh razredov, finančniki, vitezi, ljudje v dvorni livreji, poveljniki armade — skratka: samo meščanski, vojaški ali verski uradniki vlade.

Obe skupini sta si stali nasproti ter se začudeno gledali. Pri enih sem videl jezo in nevoljo, pri drugih strah. Velika skupina je vprašala majhno:

"Čemu ste se ločili od nas? Ali ne spadate v naše vrste?

"Ne", je odgovorila majhna skupina, "vi ste ljudstvo. Mi pa smo posebna korporacija, razred s predpravicami, imamo svoje posebne zakone, šege in pravice."

Ljudstvo: "S kakšnim delom se preživljate v naši družbi?"

Razred imenitnih: "Nismo ustvarjeni, da bi delali."

Ljudstvo: "Kako ste si pridobili vse to bogastvo?"

Razred imenitnih: "S tem, da smo se potrudili, da vas vladamo."

Ljudstvo: "Kako je to! Mi delamo, vi pa uživate? Mi proizvajamo, vi zapravljate? Bogastvo je sad našega dela, vi pa si ga prisvajate? In to imenujete vladanje?! . . . Vi imenitniki, kasta, ki si nam tuja, stvori svojo državo in glej kako boš izhajala."

Majhna skupina se je o tem novem položaju posvetovala. Nekateri pravični in plemeniti možje so rekli: "Moramo se zopet zediniti z ljudstvom in deliti njegova bremena. Ljudje so kakor mi in njim se imamo zahvaliti za bogastvo." Drugi pa so ošabno zaklicali: "Sramotno bi bilo, ako bi se hoteli pomešati med sodrgo, ki je samo za to, da nam služi. Ali nismo plemeniti in čisto pleme osvojevalcev te dežele? Opozorimo množice na naše pravice in naš postanek."

Plemstvo: "Ljudstvo! ali si pozabilo, da so naši predniki osvojili to deželo in da so vašemu plemenu pustili življenje samo pod tem pogojem, da nam služi? To je naša vzajemna družabna pogodba! To je potom šege ustanovljena in času primerna vladna oblika!"

Ljudstvo: "Čisto pleme osvojevalcev! Pokaži nam svoje rodovnike. Videli bomo, če je to, kar se pri poedincu imenuje rop in tatvina, pri narodu čednost."

Istočasno so pričeli glasovi iz raznih strani naštevati veliko število plemenitih poedincev po imenih in navajati njih postanek in sorodstvo. Pripovedovali so, kako je praded, ded, ali celo oče, ko je kot trgovec ali rokodelec brez izbire sredstev obogatel in si kupil plemstvo. Bilo je le majhno število rodbin resnično plemenitega rodu. "Glejte," so klicali glasovi teh, "glejte kmete, ki so se povzdignili, kako so zatajili svoje starše! Vidite plebejske novince, kako se smatrajo za znamenite veterance!" Nastal je splošen krohot.

Da se to poleže, so izpregovorili nekateri zviti možje: "Dobro in zvesto ljudstvo, spoštuj zakonito gosposko. Kralj hoče, in zakon ukazuje tako!"

Ljudstvo: "Imenitniki, dvorjani sreče, pustite naj kralji sami govore! Kralji morejo hoteti le dobrobit ogromne večine in ta večina je ljudstvo! Zakon more biti le priznanje pravičnosti!"

Izpregovorili so privilegiranci armade: "Množice se vedo pokoriti samo sili, treba jih je kaznovati. Vojaki, udarite predrzno sodrgo!"

Ljudstvo: "Vojaki, kri ste naše krvi! Hočete-li ubijati svoje stariše, svoje brate? Kdo naj preživlja armado, ako pogine ljudstvo?"

Vojaki so odložili orožje in spregovorili: "Tudi mi pripadamo ljudstvu. Pokažite nam sovražnika."

Nato so izpregovorili višji duhovni: "Še eno sredstvo je. Ljudstvo je praznoverno: treba ga preplašiti z imenom božjim in vero."

"Ljubi bratje! Ljubi otroci! Bog nas je postavil, da vas vladamo."

Ljudstvo: "Pokažite nam svoje nebeško pooblastilo!"

Duhovni: "Pri tem se zahteva vero, razum vodi v zmote."

Ljudstvo: "Ali vladate vi brez razuma?"

Duhovni: "Bog zapoveduje mir. Vera predpisuje pokorščino."

Ljudstvo: "Pravičnost je predpogoj miru; pokorščina hoče poznati zakon."

Duhovni: "Človeštvo je tu, da trpi."

Ljudstvo: "Hodite nam z va dom naprej!"

Duhovni: "Ali morete ži brez bogov in brez kraljev?"

Ljudstvo: "Živeti hočemo tlačiteljev."

Duhovni: "Potrebni so posredovalci."

Ljudstvo: "Posredovalci bogu in kraljih! Dvorjani in hovni, vaša služba nam je pred ga. V bodoče bodemo svoje po naravnost odpravljali."

Pri teh besedah je vzklik majhna skupina: "Vse je izg ljeno, množice so zavedne!"

Ljudstvo pa je odgovori "Vse je rešeno. Ker smo zave ne bomo zlorabljali svoje mo Zahtevamo le svoje pravice. smo izzvani, toda hočemo poz ti. Bili smo sužnji — lahko bi kazali: hočemo biti svobodni, v pravičnosti je svoboda."

HITRA VOŽNJA V JUGOSLAVIJO

NEW YORK-HAVRE

CHICAGO	Jan. 30
LA SAVOIE	Feb. 2
PARIS	Feb. 6
ROCHAMBEAU	Feb. 20
SUFFERN	Feb. 27

Pišite pol knjižice z navedili dostočnemu zastopniku ali na gl. urad:—

FRENCH LINE

128 North Dearborn Street, Chicago, Ill.
19 State Street New York

NAROČNIKI POZOR

Znamenje (Dec. 31-2 pomeni, da vam naročni poteče na ta dan. Ponovi jo pravočasno, da vam list ne ustavimo. Ako lista prejmete, je mogoče vsta ljen, ker ni bil plačan. Ak je vaš list plačan in ga prejmete, je mogoče usta ljen, vsled napačnega nasl va, pišite nam dopisnico navedite stari in novi naslo

Naši zastopniki so vsi dr štveni tajniki in drugi z stopniki, pri katerih lahk plačate naročnino.

Naročnina za celo leto $5.00 in za pol leta pa $2.5 Člani S. N. P. J. plačajo pol leta $1.90 in za celo let $3.80.

Za mesto Chicago je leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol l tn $4.00, za vse leto pa $8.0

Tednik stane za Evro $1.70. Člani doplačajo sam 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

KNJIGE

Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred $1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena $2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena $1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena $1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena $1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.